

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego

KPB.411.2.2.2024

Pani

**insp. Agata Malasińska – Nagórny
Komendant – Rektor Akademii Policji
w Szczytnie**

**Akademia Policji w Szczytnie
ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 111
12-100 Szczytno**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/24/002 - Wykonywanie zadań przez Lotnictwo Policji

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Akademia Policji w Szczycinie ¹ ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 111, 12-100 Szczycino
Kierownik jednostki kontrolowanej	insp. Agata Malasińska – Nagórny od dnia 20 czerwca 2024 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: 1. insp. Marek Fałdowski - Komendant - Rektor Wyższej Szkoły Policji w Szczycinie do dnia 28 lutego 2020 r. ² . 2. nadinsp. Iwona Klonowska - Komendant - Rektor Wyższej Szkoły Policji w Szczycinie od 5 marca 2020 r., a od dnia 17 sierpnia 2023 r. do 23 lutego 2024 r. Komendant - Rektor Akademii Policji w Szczycinie. 3. mł. insp. Monika Porwisz – pełniąca obowiązki Komendanta - Rektora Akademii Policji w Szczycinie od dnia 28 lutego 2024 r. do 19 czerwca 2024 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie do budowy symulatora śmigłowca dla Lotnictwa Policyjnego. 2. Realizacja umowy ³ o wykonanie i finansowanie Projektu realizowanego na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa ⁴ w ramach konkursu nr 10/2019 pt. Symulator śmigłowca dla Lotnictwa Policyjnego. 3. Współpraca Akademii Policji w Szczycinie jako Wykonawcy ww. umowy z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju i Komendą Główną Policji. 4. Zmiany w Umowie i stan zaawansowania prac nad Projektem.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych z wykorzystaniem dokumentów sporządzonych przed tym okresem, o ile mają one związek z kontrolowaną działalnością.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli. ⁵
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego.
Kontroler	Sławomir Sierański, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr KPB/91/2024 z 2 września 2024 r.

(akta kontroli Tom I str. 1-21)

¹ Dalej zwana AP w Szczycinie bądź Wykonawcą.

² Od lutego 2017 r.

³ Zwanej w dalszej części Wystąpienia pokontrolnego także Umową.

⁴ Zwanego w dalszej części Wystąpienia pokontrolnego także Projektem.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁶ kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi zastrzeżeń do podjętych przez Wykonawcę działań w zakresie przygotowania budowy symulatora śmigłowca dla Lotnictwa Policyjnego oraz realizacji pierwszych czterech etapów Projektu. Jednocześnie NIK zwraca uwagę na fakt, że w stosunku do przyjętych założeń koszty Projektu wzrosły o 11 312 879,45 zł brutto, a czas jego planowanej realizacji wydłużył się o jeden rok i 10 miesięcy.

W ramach wymienionego powyżej przedsięwzięcia Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie utworzyła Konsorcjum podmiotów współpracujących w ramach przygotowania koncepcji i budowy symulatora, które następnie złożyło w ramach konkursu organizowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju⁷ wniosek o finansowanie Projektu. Założenia przyjęte we wniosku znalazły odzwierciedlenie w zapisach zawartych w Umowie.

W toku realizacji Projektu wystąpiły problemy w jego finansowaniu, w wyniku których - na dzień zakończenia kontroli - Konsorcjum zrealizowało tylko cztery⁸ z siedmiu założonych do wykonania etapów budowy symulatora, a zakończenie całego Projektu było istotnie zagrożone i finalnie przedłużyło się co najmniej o ponad półtora roku⁹. W znaczący sposób wzrosły również koszty całego przedsięwzięcia.

Opisane powyżej trudności w realizacji Projektu wynikały z obiektywnych okoliczności, do których należy w szczególności zaliczyć konieczność dokonywania zmian jakościowych w koncepcji budowy symulatora, wynikających z uwag zgłaszanych przez ekspertów Policji. Dodatkowymi okolicznościami, niemożliwymi do przewidzenia na etapie składania wniosku do NCBR, była pandemia COVID-19 oraz wybuch wojny na Ukrainie, mające wpływ na realizację umów na dostawę głównych komponentów, podzespołów oraz części niezbędnych do zbudowania symulatora.

Należy odnotować fakt, że Wykonawca już w styczniu 2023 r., a więc 11 miesięcy przed upływem pierwotnego terminu zakończenia Projektu, podjął, a następnie regularnie powtarzał działania mające na celu uzyskanie od NCBR dodatkowych środków pieniężnych pozwalających zrealizować Projekt w jak najszybszym terminie. Działania te, pomimo braku rzetelnej współpracy oraz zwłoki w udzielaniu odpowiedzi ze strony NCBR doprowadziły do zwiększenia finansowania Projektu o 11 312 879,45 zł brutto. Powyższe, w ocenie NIK, ograniczało istotne ryzyka związane z budową symulatora oraz stwarza możliwość skutecznego zakończenia tego przedsięwzięcia.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej¹⁰ kontrolowanej działalności.

OBSZAR

⁶ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁷ Zwanego dalej również: NCBR lub Centrum.

⁸ Realizacja tych etapów została zatwierdzona przez Komitet Sterujący Konsorcjum Naukowego, funkcjonujący w ramach realizacji Projektu pt. „Symulator śmigłowca dla Lotnictwa Policyjnego (zwany dalej Komitetem Sterującym) wraz z raportami okresowymi z zakończenia etapów I-IV Projektu, przedstawionymi – zgodnie z Umową przez Wykonawcę.

⁹ Planowany pierwotnie na dzień 24 listopada 2023 r termin zakończenia projektu wydłużono do dnia 30 września 2025 r.

¹⁰ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

1. Przygotowanie do budowy symulatora śmigłowca dla Lotnictwa Policyjnego.

Opis stanu faktycznego

1.1 W dniu 4 czerwca 2019 r. Komitet Sterujący do spraw badań naukowych i prac rozwojowych w obszarze bezpieczeństwa i obronności państwa NCBR ogłosił Konkurs Nr 10/2019 na wykonanie projektów w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa określając termin na składanie wniosków do dnia 22 lipca 2019 r.

W związku z podjęciem decyzji o aplikowaniu o grant w temacie nr 7 – symulator śmigłowca dla Lotnictwa Policyjnego, kierownik Zakładu Wychowania Fizycznego Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie¹¹ poinformował w dniu 10 czerwca 2019 r., że istnieje konieczność podjęcia próby budowy konsorcjum dającego gwarancję prawidłowego wykonania Projektu. Zaproponował budowę konsorcjum w składzie: Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie jako lider konsorcjum, ETC-PZL Aerospace Industries Sp. z o.o. (będący producentem symulatorów, z którym w przeszłości WSPol współpracowała przy budowie pięciu symulatorów), Wydział Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Sztuki Wojennej, a także PZL Mielec produkujący kabiny śmigłowców Black Hawk dla odbiorców międzynarodowych i armii USA.

W dniu 14 czerwca 2019 r. kierownik Zakładu Wychowania Fizycznego WSPol spotkał się z Dyrektorem Głównego Sztabu Policji KGP (GSP KGP) w sprawie wyrażenia zgody na udział w Projekcie ekspertów z GSP KGP. W dniu 18 czerwca 2019 r. odbyło się spotkanie podmiotów wyrażających chęć budowy wspólnego konsorcjum w ramach konkursu nr 10/2019 NCBR, w którym uczestniczyli przedstawiciele ETC-PZL Aerospace Industries Sp. z o.o., WSPol, Akademii Sztuki Wojennej (ASW) w Warszawie oraz PZL Mielec. W trakcie spotkania omówiono kwestie udziału poszczególnych podmiotów w Projekcie. Przedstawiciele firmy PZL Mielec zapewnili, że wezmą w nim udział po uzyskaniu zgody od Lockheed Martin Corporation, natomiast w sytuacji niewyrażenia zgody będą podwykonawcą firmy ETC-PZL. Wskazano ostateczną datę złożenia wniosku – 22 lipca 2019 r. oraz wyznaczono lidera Projektu – kierownika Zakładu Wychowania Fizycznego WSPol.

(akta kontroli Tom I str. 23-26)

W dniu 19 lipca 2019 r. została zawarta pomiędzy WSPol zwaną dalej Liderem a Akademią Sztuki Wojennej w Warszawie oraz ETC-PZL Aerospace Industries Sp. z o.o. (zwanymi dalej Współwykonawcami) umowa Konsorcjum Naukowego o wykonanie projektu pt.: „Symulator śmigłowca dla Lotnictwa Policyjnego”. Przedmiotem umowy było:

1. Przygotowanie, złożenie i realizacja wniosku o finansowanie projektu pt. „Symulator śmigłowca dla Lotnictwa Policyjnego” do NCBR.
2. Określenie zasad współpracy pomiędzy Liderem a Współwykonawcami w ramach realizacji Projektu.

Zgodnie z ww. umową Współwykonawcy udzielili Liderowi pełnomocnictwa w zakresie obejmującym w szczególności:

- złożenia wniosku o dofinansowanie projektu w imieniu członków Konsorcjum Naukowego oraz prowadzenia negocjacji z NCBR;
- zawarcia na rzecz i w imieniu członków Konsorcjum Naukowego umowy o wykonanie i finansowanie Projektu;
- reprezentowania członków Konsorcjum we wszelkich sprawach dotyczących lub związanych z wykonywaniem umowy;

¹¹ Dalej zwana także WSPol.

- wykonania i finansowania Projektu, w szczególności dokonywania zmian w umowie o wykonanie i finansowanie Projektu, zawierania aneksów do tej umowy, przekazywania wniosków o płatność, wniosków o zmiany w Projekcie wraz z uzasadnieniem, składania raportów, sprawozdań, odwołań, skarg;
- przekazywania członkom Konsorcjum Naukowego środków finansowych otrzymanych z NCBiR oraz pośredniczenia w ich rozliczaniu;
- przyjęcia w imieniu wszystkich członków Konsorcjum Naukowego oświadczenia, składanego przez Skarb Państwa na podstawie art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju¹², o korzystaniu z utworu lub z wynalazku, wzoru użytkowego, wzoru przemysłowego powstałego w wyniku realizacji Projektu oraz innych oświadczeń składanych przez Skarb Państwa na podstawie umowy o wykonanie i finansowanie Projektu.

(akta kontroli Tom I str. 541-559)

Wniosek o finansowanie wykonania Projektu¹³ został złożony do NCBR przez WSPol w Szczytnie w dniu 22 lipca 2019 r. Jako planowany okres realizacji Projektu przyjęto 48 miesięcy, zaś jego całkowity koszt oszacowano na 50 068 639 zł brutto. Jako gestor wytworzonego sprzętu została wskazana Policja. Celem głównym Projektu „Symulator śmigłowca dla Lotnictwa Policyjnego” była budowa symulatora śmigłowca Black Hawk S70i klasy FFS ze stanowiskiem desantowym. W skład tworzonego systemu symulacyjnego miały wejść: stanowisko treningowe pilota; kabina śmigłowca opracowana we współpracy z PZL Mielec A Sikorsky Company; stanowisko operatora ładunku; stanowisko treningowe dla policjantów ćwiczących desant wykorzystujące oryginalną kabinę; moduł wymiany informacji ze Zintegrowaną Platformą Podmiotów Zarządzania Kryzysowego. Kabina załogi śmigłowca Black Hawk S70i miała posiadać wszystkie urządzenia i oprogramowanie konieczne do odwzorowania statku powietrznego w operacjach naziemnych i powietrznych. System wizualizacji miał umożliwiać widok z kabiny załogi, a wraz z układem ruchu o 6 stopniach swobody i bazą danych terenu 3D Polski zapewniać pilotom rzeczywiste wrażenia ruchu śmigłowca.

Przyjęto, że wkład merytoryczny w realizację Projektu oraz udział w finansowaniu przez NCBiR to odpowiednio: WSPol – 30% i 4,35%, Akademia Sztuki Wojennej – 20% i 2,60% oraz ETC-PZL Aerospace Industries sp. z o.o. – 50% i 93,05%.

(akta kontroli Tom I str. 27-461)

1.2 W dniu 25 listopada 2019 r. została podpisana umowa nr DOB-BIO10/07/01/2019 na wykonanie i finansowanie Projektu, w ramach konkursu nr 10/2019 pt. „Symulator śmigłowca dla Lotnictwa Policyjnego”. Umowa została zawarta pomiędzy NCBR, a WSPol w Szczytnie, będącym liderem konsorcjum/centrum naukowo-przemysłowego w składzie: Wykonawca, Akademia Sztuki Wojennej, ETC-PZL Aerospace Industries sp. z o.o.

Umowa określiła zasady udzielenia przez Centrum finansowania realizacji Projektu pt. „Symulator śmigłowca dla Lotnictwa Policyjnego”. Projekt objął realizację:

1. Etapów badań naukowych, których wyniki miały uzyskać poziom gotowości technologii od III do VI, zgodnie z Harmonogramem wykonania Projektu stanowiącym Załącznik nr 2 do Umowy.
2. Etapów prac rozwojowych, których wyniki uzyskają poziom gotowości technologii od VII do IX, zgodnie z Harmonogramem wykonania Projektu stanowiącym Załącznik nr 2 do Umowy.

Termin rozpoczęcia Projektu Strony ustaliły na dzień 25 listopada 2019 r. zaś termin zakończenia jego realizacji na dzień 24 listopada 2023 r. Całkowity koszt Projektu

¹² Dz. U. 2010 Nr 96 poz. 616 ze zm.

¹³ Zwany w dalszej części Wystąpienia pokontrolnego także Wnioskiem.

przewidziano na 50 068 639,00 zł brutto.

Wykonawca zobowiązał się w szczególności:

- przekazywać Centrum Wnioski o płatność oraz Raporty;
- niezwłocznie informować Centrum o zamiarze dokonania takich zmian prawno-organizacyjnych u siebie oraz Współwykonawcy, które mogą mieć bezpośredni wpływ na realizację Projektu;
- realizować Projekt zgodnie z Opisem Projektu, Harmonogramem wykonania Projektu,
- udzielać Centrum oraz upoważnionym przez Centrum podmiotom wszelkich żądanych informacji lub dokumentów dotyczących stanu realizacji Projektu oraz przez okres 5 lat od terminu zakończenia realizacji Projektu;
- zarządzać realizacją Projektu zgodnie z ogólnie przyjętymi metodykami zarządzania projektami np. PRINCE2;
- na mocy udzielonego pełnomocnictwa, reprezentować Współwykonawców we wszystkich sprawach związanych z wykonaniem Umowy.

Wykonawca był zobowiązany składać Centrum następujące Raporty:

- Raporty okresowe, tj. odrębne raporty z poszczególnych etapów badań naukowych oraz prac rozwojowych (składane w terminie 30 dni od ich zakończenia) z wyjątkiem ostatniego etapu, który rozliczany był Raportem końcowym;
- Raport z wykorzystania wyników Projektu;
- Raport „ex-post”.

Raport końcowy miał zawierać sprawozdanie z realizacji Projektu wraz z opisem wyników Projektu oraz końcowe rozliczenie finansowe Projektu. Powinien on zostać złożony w terminie 60 dni od zakończenia realizacji Projektu.

Nadzór nad realizacją Projektu miał być realizowany w szczególności przez zespół nadzorujący powołany przez Dyrektora Centrum na podstawie Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 stycznia 2011 r. w sprawie sposobu zarządzania przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa¹⁴. Zespołowi nadzorującemu powierzono zadania określone w § 7 Rozporządzenia i w przepisach wewnętrznych Centrum, tj. w szczególności dokonywanie oceny poszczególnych etapów lub całości Projektu.

Opinie i rekomendacje zespołu nadzorującego miały być sporządzane w szczególności na podstawie oceny raportów okresowych przedkładanych przez Wykonawcę.

W § 8 Umowy postanowiono, iż dokonywanie zmian w Projekcie bez zgody Centrum jest niedopuszczalne i stanowi podstawę do rozwiązania Umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia. Wykonawca był zobowiązany informować Centrum o wszelkich zmianach w realizacji Projektu. W przypadku konieczności wprowadzenia zmian w Projekcie w trakcie jego wykonywania, Wykonawca był zobowiązany przedłożyć Centrum wniosek o zmianę w Projekcie wraz z uzasadnieniem, w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia zaistnienia przyczyn uzasadniających konieczność zmian oraz nie później niż 2 miesiące przed Terminem zakończenia realizacji Projektu. Do wniosku o zmianę w Projekcie Wykonawca powinien był dołączyć projekt aneksu do Umowy.

W § 18 Umowy postanowiono m.in., że kontrole w zakresie realizacji Projektu przeprowadzane są przez Centrum lub upoważniony przez Centrum podmiot. Kontrole mogą być przeprowadzane w dowolnym terminie w trakcie realizacji Projektu oraz przez okres 5 lat od Terminu zakończenia realizacji Projektu. Kontrole mogły być przeprowadzane zarówno w siedzibie Wykonawcy, Współwykonawców, jak

¹⁴ Dz.U. 2011 nr 18, poz. 91.

i w miejscach realizacji Projektu. Objęty kontrolą Projekt, podlegał również obowiązkowemu audytowi zewnętrznemu.

Zgodnie z § 21 Umowy Właścicielem wynalazków, wzorów użytkowych i wzorów przemysłowych lub topografii układu scalonego oraz autorskich praw majątkowych powstałych w wyniku wykonania Projektu jest Skarb Państwa reprezentowany przez Komendanta Głównego Policji. W celu uniknięcia jakichkolwiek wątpliwości, Strony potwierdziły, że w związku z powyższym Skarb Państwa jest uprawniony do nieograniczonego czasowo, terytorialnie lub w inny sposób korzystania oraz rozporządzania wynalazkami oraz autorskimi prawami majątkowymi powstałymi w wyniku wykonania Projektu, w tym przysługuje mu prawo do uzyskania patentu na wynalazki, prawa ochronnego na wzory użytkowe, jak również prawa z rejestracji wzorów przemysłowych lub topografii układu scalonego, oraz prawo do korzystania i rozporządzania autorskimi prawami majątkowymi do utworów powstałych w wyniku wykonywania Projektu na wszelkich znanych na dzień zakończenia Projektu polach eksploatacji.

Zgodnie z § 26 Umowy zmiany jej treści wymagają pod rygorem nieważności sporządzenia pisemnego aneksu¹⁵.

(akta kontroli Tom I str. 463-564)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Kontrola wykazała, że Wykonawca podjął rzetelne działania mające na celu zapewnienie opracowania koncepcji oraz budowy symulatora śmigłowca dla Lotnictwa Policyjnego. Uzyskał na ten cel grant finansowany ze środków NCBR oraz utworzył konsorcjum podmiotów mające zapewnić prawidłowe przeprowadzenie przedsięwzięcia. Szczegółowe ramy formalne i organizacyjne Projektu zostały określone w Umowie na wykonanie i finansowanie budowy symulatora.

OBSZAR

2. Realizacja umowy na wykonanie i finansowanie Projektu budowy symulatora śmigłowca dla Lotnictwa Policyjnego oraz współpraca Akademii Policji w Szczycinie z NCBR i z Komendą Główną Policji.

Opis stanu
faktycznego

2.1. Na prośbę Komendanta-Rektora WSPol z dnia 16 grudnia 2019 r. Komendant Główny Policji wyznaczył do realizacji Projektu pięciu funkcjonariuszy z KGP (Dyrektora Głównego Sztabu Policji KGP, trzech funkcjonariuszy z ZLP GSP KGP¹⁶ oraz jednego funkcjonariusza z CPK¹⁷ Policji „BOA”, do których zadań należało wykonywanie – jako eksperci - prac badawczych i rozwojowych niezbędnych do prawidłowego wykonania Projektu.

(akta kontroli, Tom I str. 565-568)

Do dnia zakończenia kontroli zakończono cztery etapy Projektu oraz rozpoczęto realizację V etapu, co oznacza, że Projekt budowy symulatora został wykonany w 80%-85%.

W ramach etapów I-IV¹⁸ były prowadzone badania z udziałem m.in. ekspertów Policji oddelegowanych do realizacji Projektu przez Komendanta Głównego Policji, którzy na koniec każdego etapu formułowali wnioski odnośnie docelowej

¹⁵ Nie wymagały sporządzania aneksu do Umowy zmiany dotyczące m.in.: harmonogramu płatności, kierownika Projektu lub postanowień Umowy konsorcjum, numeru rachunku bankowego, zasad realizacji Projektu będące skutkiem zmian w przepisach prawa.

¹⁶ Zarząd Lotnictwa Policji Głównego Sztabu Policji.

¹⁷ Centralny Pododdział Kontrterrorystyczny.

¹⁸ Na potrzeby rozliczeń poszczególnych etapów, w toku realizacji Umowy przyjęto odmiennie od zapisów zawartych w Umowie nazwy poszczególnych etapów: zamiast umowne III-IX Wykonawca posługuje się nomenklaturą I-VII.

konfiguracji i funkcjonalności symulatora śmigłowca. W ocenie ekspertów wnioski te należało zastosować w Projekcie w kolejnych etapach jego realizacji, co spowodowało istotne rozszerzenie Projektu i kosztów związanych z jego realizacją. Zmiany te dotyczyły przede wszystkim następujących elementów symulatora:

1. Układu wizualizacji

Na etapie Wniosku założono realizację tego układu za pomocą zespołu telewizorów. W wyniku badań ekspertów wybrano jednak układ projekcyjny, jako zapewniający co najmniej dużo lepsze wrażenie głębokości obrazu oraz większe pole widzenia.

2. Struktury kokpitu i kabiny śmigłowca (z PZL Mielec)

W toku projektu zdecydowano się na zakup rzeczywistych struktur śmigłowca od jego producenta - firmy PZL Mielec. Decydując się na fabrycznie nowe struktury, dostarczane bezpośrednio od producenta śmigłowca, kierowano się przede wszystkim bezpieczeństwem szkolonych funkcjonariuszy. Uznano również, że dzięki zastosowaniu takiego rozwiązania znacząco wzrasta realizm planowanych ćwiczeń.

3. Platformy ruchomej (układu ruchu Symulatora lotu)

Wniosek zawierał wymaganie zastosowania dla kokpitu śmigłowca układu ruchu o sześciu stopniach swobody i zakładał zastosowanie platformy o nośności ok. 1,5 - 2,5 ton. Przeprowadzona zmiana polegała na zastosowaniu ruchomej platformy o znacznie większej nośności (9 ton) i rozmiarach niż planowano pierwotnie. Zmiana ta wynikała z zastosowania znacznie większego układu wizualizacji.

4. Dokumentacji śmigłowca

Wniosek zakładał bezpłatne pozyskanie dokumentacji od PZL-Mielec. W toku realizacji projektu okazało się jednak, że nie jest możliwe bezpłatne pozyskanie potrzebnej dokumentacji. Konieczne było jej zakupienie, jednakże udało się ją pozyskać tylko w ograniczonym zakresie, tzn. nie uzyskano zgody firmy Lockheed Martin na zakup bardziej szczegółowej dokumentacji i nabyto wyłącznie podstawową dokumentację. To z kolei skutkowało koniecznością przeprowadzenia dodatkowych, pracochłonnych badań, a jednocześnie potrzebą bardziej szczegółowej weryfikacji opracowanych algorytmów i oprogramowania.

5. Połączenia stanowiska treningowego dla służb ćwiczących desant oraz stanowiska operatora ładunku

Wniosek zakładał dwa rozłączne stanowiska: "stanowisko treningowe dla służb ćwiczących desant" oraz "stanowisko operatora ładunku". W wyniku badań ekspertów zdecydowano się na połączenie tych dwóch stanowisk uzyskując zwiększenie funkcjonalności systemu szkoleniowego oraz liczby możliwych do symulacji scenariuszy ćwiczeń. Powyższe znacznie skomplikowało niezbędne oprogramowanie dla obsługi takiego zintegrowanego stanowiska.

6. Układu wizualizacji dla stanowiska treningowego dla służb ćwiczących desant

W pierwotnym wniosku zakładano realizację układu, który miał zapewnić obserwację w płaszczyźnie horyzontu oraz podukładu prezentującego widok pod śmigłowcem, zawierającego wzmocnioną przeźroczystą podłogę, a pod nią ekran ze zobrazowaniem przestrzeni pod śmigłowcem.

Przyczyną wprowadzonej zmiany było bezpieczeństwo szkolonych funkcjonariuszy. W toku badań eksperci policji stwierdzili, że realizacja pierwotnej koncepcji powodowałaby niewłaściwe odczucia wysokości i powodować zaburzenia wzroku u ćwiczących, co mogłoby doprowadzić do kontuzji skaczących z pokładu śmigłowca funkcjonariuszy. Dlatego zdecydowano się na rozdzielenie treningu służb ćwiczących desant na dwie części: naprowadzania śmigłowca do punktu desantowania oraz samego „sprawnościowego” treningu wykonywania

desantowania lub podejmowania desantu z ziemi bez wykorzystania jakiegokolwiek układu wizualizacji.

7. Układu wizualizacji dla stanowiska operatora ładunku

We Wniosku zakładano realizację układu, który miał zapewnić zarówno obserwację w płaszczyźnie horyzontu, jak i zobrazowanie przestrzeni pod śmigłowcem. W wyniku przeprowadzonych badań eksperci opowiedzieli się za zmianą pierwotnej koncepcji układu wizualizacji i zastosowanie gogli rozszerzonej rzeczywistości XR. Wykorzystanie tej koncepcji miało umożliwić szkolenie operatorów do działań podczas lotów na dużo większej wysokości, co jest istotne z punktu widzenia treningu rzeczywistych akcji.

8. Symulatora wyciągarki

Budowa tego komponentu systemu szkoleniowego nie była wymieniona we wniosku i zakładano wykorzystanie jedynie rzeczywistej wyciągarki. Eksperci wskazali jednak na potrzebę zastosowania symulatora wyciągarki, który rozszerza funkcjonalność stanowiska operatora wymaganą we wniosku.

Wprowadzenie zmian będących wynikiem realizacji wniosków z prac badawczych oraz uwag ekspertów Policji wymagało:

- wydłużenia czasu realizacji etapów V, VI, VII Projektu, o czas niezbędny do wdrożenia, przetestowania i sprawdzenia w warunkach rzeczywistych nowych założeń;
- dodatkowych nakładów pracy po stronie zespołu projektowego ETC- PZL, niezbędnych do realizacji systemu szkoleniowego o zaktualizowanym spektrum funkcjonalności;
- dodatkowych nakładów finansowych, w związku z koniecznością uzupełnienia listy zakupów o urządzenia, części i podzespoły odpowiadające szczegółowym wymaganiom zdefiniowanym w etapach badawczych.

Wyjaśniając przyczyny niezawarcia w pierwotnych założeniach Projektu elementów, o które został on rozszerzony w trakcie realizacji, Komendant-Rektor AP w Szczytnie stwierdziła, że wynikało ze specyfiki prac badawczo-rozwojowych, które z założenia nie są możliwe do skrupulatnego zaplanowania i ścisłego oszacowania przed ich realizacją.

(akta kontroli Tom III, str. 1597-1605)

Potrzeba wydłużenia czasu realizacji etapów V, VI i VII projektu, z jednoczesnym proporcjonalnym przesunięciem terminu zakończenia całego Projektu wynikała również z:

- problemów występujących po stronie Wykonawców z uwagi na działanie tzw. siły wyższej lub innych uwarunkowań, które miały wpływ na realizację kluczowych umów na dostawę głównych komponentów, podzespołów, części niezbędnych do zbudowania symulatora śmigłowca, które prowadziły do opóźnień w realizacji dostaw lub do wstrzymania prac nad zamówionymi elementami;
- działania sił wyższych tj.: pandemii COVID-19, napięć na granicy z Białorusią, wybuchu wojny w Ukrainie, co wpłynęło na międzynarodową sytuację makroekonomiczną oraz wzrost cen produktów i usług.

W wyniku powstałych opóźnień etap V nie został zrealizowany do końca, a w szczególności – ze względu na niedokończenie symulatora – nie została wykonana większość przewidywanych w tym etapie badań. W ślad za tym nie zostały zrealizowane etapy VI i VII Projektu.

O realizowanych pracach w ramach Projektu i poczynionych zmianach w stosunku do Wniosku, a także o trudnościach i ryzykach występujących w terminowym

i pełnym zakończeniu Projektu, Kierownicy Projektu ze strony WSPol a następnie Akademii Policji w Szczytnie na bieżąco informowali Komendanta-Rektora WSPol i AP w Szczytnie w sporządzanych cyklicznie notatkach służbowych i sprawozdaniach.

(akta kontroli Tom II, str. 671-878 Tom III str. 1585-1593)

Komitet Sterujący Konsorcjum Naukowego w ramach realizacji Projektu pt. „Symulator śmigłowca dla Lotnictwa Policyjnego” zatwierdził uchwałami wyniki końcowe prac wraz z raportami okresowymi z zakończenia etapów I-IV realizacji Projektu.

(akta kontroli, Tom II str. 569-658)

NCBR (Dział Kontroli Projektów) dwukrotnie przeprowadziło kontrolę finansową realizacji Projektu: pierwszą za okres od 25 listopada 2019 r. do 30 września 2021 r., drugą za okres od 25 listopada 2019 r. do 29 lutego 2024 r. W obydwu przypadkach nie stwierdzono nieprawidłowości oraz nie sformułowano uwag i wniosków. Ponadto, zgodnie z zapisami Umowy, w czerwcu 2022 r. przeprowadzony został zewnętrzny audyt Projektu, w wyniku którego nie stwierdzono działań i dokumentacji odbiegającej od warunków Umowy o finansowanie.

(akta kontroli, Tom II str. 907-933)

- 2.3.** W dniu 3 stycznia 2023 r. Komendant-Rektor WSPol przesłała do p.o. Dyrektora NCBiR wniosek o wprowadzenie zmian do Projektu, przedstawiający zmiany w koncepcji budowy symulatora powodujące konieczność przedłużenia realizacji Projektu o 12 miesięcy (do 24 listopada 2024 r.) oraz zwiększenie kosztów jego realizacji do 71 718 239,00 zł brutto. W odpowiedzi w dniu 12 kwietnia 2023 r. Dyrektor Działu Zarządzania Programami i Projektami na rzecz Bezpieczeństwa i Obronności Państwa NCBiR poinformował, że Komitet Sterujący podjął uchwałę o niezasadności wniosku. W dniu 26 kwietnia 2023 r. Komendant-Rektor WSPol złożyła ponownie wniosek o wprowadzenie zmian w Projekcie przewidujący przedłużenie jego realizacji do 24 listopada 2024 r. oraz zwiększenie kosztów jego realizacji do 61 949 626,00 zł brutto. Z uwagi na brak reakcji NCBR na przesłany wniosek, 22 września 2023 r. Komendant-Rektor AP w Szczytnie zwróciła się do Dyrektora NCBR z nowym wnioskiem o wprowadzenie zmian w Projekcie ograniczając się do wydłużenia terminu zakończenia realizacji Projektu do dnia 24 stycznia 2024 r., na co Komitet Sterujący Konsorcjum Naukowego NCBR wyraził zgodę.

(akta kontroli, Tom II str. 969-1013)

W dniu 10 listopada 2023 r. Dyrektor Działu Zarządzania Programami i Projektami na rzecz Bezpieczeństwa i Obronności Państwa NCBR poinformował Komendanta-Rektora AP w Szczytnie, iż Komitet Sterujący NCBR nie zaakceptował wniosków Wykonawcy o zmiany w Projekcie złożonych w dniu 26 kwietnia 2023 r. oraz 22 września 2023 r. W związku z powyższym Komendant-Rektor AP w Szczytnie złożyła w dniu 24 listopada 2023 r. kolejny wniosek o wprowadzenie zmian w Projekcie przewidujący przedłużenie jego realizacji do 24 grudnia 2024 r. oraz zwiększenie kosztów jego realizacji do 61 949 626,00 zł brutto. W odpowiedzi NCBR poinformował, w grudniu 2023 r., o odrzuceniu wniosku złożonego przez Wykonawcę w dniu 24 listopada 2024 r. i procedowaniu dalej wniosku z 22 września 2023 r.

(akta kontroli, Tom II str. 1014-1066)

W dniu 31 stycznia 2024 r. Komendant-Rektor AP w Szczytnie złożyła do Dyrektora NCBR kolejny wniosek o wprowadzenie zmian w Projekcie przewidujący przedłużenie jego realizacji do 28 lutego 2025 r. oraz zwiększenie kosztów jego realizacji do 61 949 626,00 zł brutto. W odpowiedzi Dyrektor Działu Zarządzania Programami

i Projektami na rzecz Bezpieczeństwa i Obronności Państwa NCBR poinformował, że wniosek o przeprowadzenie zmian w Projekcie z 31 stycznia 2024 r. nie spełnia wymogów § 8 pkt 2 Umowy, tj. nie został złożony z odpowiednim wyprzedzeniem przed terminem zakończenia umowy. Powyższe stanowisko podtrzymano w piśmie z dnia 27 lutego 2024 r. skierowanym do Komendant-Rektor AP w Szczytnie.

W dniu 29 lutego 2024 r. Komendant-Rektor AP w Szczytnie przesłała do Dyrektora NCBR szczegółowy raport z wykonanych do tego momentu prac w prowadzonym przez Konsorcjum Projekcie.

(akta kontroli, Tom II str. 1067-1117)

O trudnościach w realizacji Projektu zarówno niezależnych od Konsorcjum (działania siły wyższej, COVID-19, napięcia na granicy z Białorusią, wojna z Ukrainą, zwiększająca się inflacja), jak i wynikających z rekomendacji ekspertów policji, których realizacja wpłynęła na zwiększenie kosztów Projektu i opóźnienie terminu jego zakończenia, Wykonawca informował cyklicznie w 2023 r. i 2024 r. Komendanta Głównego Policji oraz jego zastępców. Wykonawca informował również o problemach występujących we współpracy z NCBR w zakresie procedowania wniosków o zmiany w Umowie (wskazując wprost na działania NCBiR noszące znamiona obstrukcji w rozpatrywaniu wniosków). Przekazywał także kierownictwu Policji informacje o wynikach zrealizowanych do tej pory etapów Projektu.

(akta kontroli, Tom II str. 1119-1287)

W dniu 31 stycznia 2024 r. Zastępca Komendanta Głównego Policji nadinspektor Rafał Kochańczyk wystąpił z pismem do Dyrektora Działu Zarządzania Programami i Projektami na rzecz Bezpieczeństwa i Obronności Państwa NCBiR, w którym poinformował m.in. o konsekwencjach niezrealizowania Projektu, co mogło nastąpić w przypadku jego niedofinansowania. Przypomniał również, że zakres kompetencyjny w obszarze dofinansowania Projektu należy do NCBR.

(akta kontroli, Tom II str. 1289-1291)

W dniu 11 czerwca 2024 r. odbyło się spotkanie Dyrektora NCBR z przedstawicielami Konsorcjum, którego tematyka dotyczyła kontynuowania Projektu oraz jego dalszego finansowania przez NCBR. W dniu 11 lipca 2024 r. Komendant-Rektor AP w Szczytnie przesłała Dyrektorowi NCBR kolejny wniosek o wprowadzenie zmian do Projektu wraz z załącznikami. We wniosku wskazano jako termin zakończenia Projektu 30 września 2025 r., natomiast jako całkowity koszt realizacji Projektu wskazano kwotę 61 381 548,45 zł brutto. W dniu 4 września 2024 r. Dyrektor NCBR poinformował Kierownika Projektu, iż od czerwca br. jest wdrożona procedura zamknięcia innego projektu finansowanego przez Centrum i uzyskane z tego tytułu oszczędności zostaną przekazane na realizację Projektu „Symulator śmigłowca dla Lotnictwa Policyjnego”

Odnosnie przyjętych kalkulacji przez Wykonawcę, których wynik pozwolił stwierdzić, że na dokończenie Projektu potrzebne jest zwiększenie dotacji przekazanej od NCBR o kwotę 11 312 879,45 zł brutto Komendant-Rektor AP w Szczytnie stwierdziła m.in. iż *Wartość budżetu projektu konsorcjantów tj.: Akademii Policji w Szczytnie oraz Akademii Sztuki Wojennej została ustalona w oparciu o wewnętrzne regulacje uczelni. W budżecie tych konsorcjantów zaplanowano środki finansowe na wynagrodzenia zespołu wykonawczego oraz delegacje. W zakresie ETC-PZL Aerospace Industries wartość projektu w zakresie pracochłonności została oszacowana metodą ekspercką tj. na bazie wcześniejszych wieloletnich doświadczeń z realizacji symulatorów lotniczych różnego typu dla wojskowych Sił Zbrojnych, m.in. symulator lotu samolotu Orlik, symulator lotu samolotu M-28, symulator lotu śmigłowców W-3, symulator lotu samolotu SU-22 oraz wielu symulatorów katapultowania.*

(akta kontroli, Tom III str. 1585-1595)

W dniu 25 września 2024 r. Dyrektor NCBR wydał decyzję nr DOB-BIO10/07/01/2019/2024 w sprawie zmiany decyzji nr DOB-BIO10/07/01/2019 w zakresie zwiększenia środków finansowych do kwoty 61 381 548,45 zł tytułem finansowania realizacji Projektu pt. „Symulator śmigłowca dla Lotnictwa Policyjnego”.

(akta kontroli, Tom III str. 1293-1431)

W dniu 2 października 2024 r. został zawarty pomiędzy NCBR reprezentowanym przez Dyrektora Centrum a AP w Szczytnie reprezentowaną przez Komendant-Rektora aneksu nr 8/2024 do Umowy Nr DOB-BIO10/07/01/2019 z dnia 25 listopada 2019 r. o wykonanie i finansowanie projektu w ramach Konkursu Nr 10/2019 pt. „Symulator śmigłowca dla Lotnictwa Policyjnego”. Na podstawie aneksu przedłużono termin zakończenia Projektu z 24 listopada 2023 r. na 30 września 2025 r. oraz ustalono, iż całkowity koszt Projektu będzie wynosić 61 381 548,45 zł brutto. Oznaczało to zwiększenie finansowania Projektu przez NCBiR o 11 312 879,45 zł brutto w stosunku do pierwotnie zakładanego w 2019 r.

(akta kontroli, Tom III str. 1491-1583)

W okresie objętym kontrolą, poza ww. aneksem, siedmiokrotnie wprowadzono zmiany do Umowy Nr DOB-BIO10/07/01/2019 z dnia 25 listopada 2019 r. o wykonanie i finansowanie projektu realizowanego na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa w ramach Konkursu Nr 10/2019 pt. „Symulator śmigłowca dla Lotnictwa Policyjnego”. We wszystkich przypadkach Wykonawca przedłożył Centrum wnioski o zmianę w Projekcie wraz z uzasadnieniem, w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia zaistnienia przyczyn uzasadniających konieczność zmian. Do każdego wniosku o zmianę w Projekcie Wykonawca dołączał projekt aneksu do Umowy. Wszystkie aneksy zostały zaakceptowane przez NCBR oraz podpisane przez Dyrektora Centrum i Wykonawcę. Aneksem nr 1/2020 z 9 listopada 2020 r. oraz Aneksem nr 2/2020 z 23 listopada 2020 r. wprowadzono zmiany odpowiednio w załącznikach nr 3 A i 3B – Kosztorys Projektu. Aneksem nr 3/2021 z 11 czerwca 2021 dokonano przesunięć pomiędzy etapami niewykorzystanych w ramach trzeciego etapu Projektu środków finansowych oraz przesunięć pomiędzy latami budżetowymi. Aneksem nr 4/2024 z 8 lutego 2024 r. m.in. przedłużono termin zakończenia realizacji Projektu z 24 listopada 2023 r. na 31 marca 2024 r. Aneksem nr 5/2024 z 16 kwietnia 2024 r. m.in. przedłużono termin zakończenia realizacji Projektu z 24 listopada 2023 r. na 31 maja 2024 r. Aneksem nr 6/2024 z 3 czerwca 2024 r. m.in. przedłużono termin zakończenia realizacji Projektu z 24 listopada 2023 r. na 31 sierpnia 2024 r., zaś Aneksem nr 7/2024 r. wprowadzono zmiany odpowiednio w załącznikach nr 3 D i 3E – Kosztorys Projektu.

(akta kontroli, Tom III str. 1433-1489)

Komendant-Rektor AP w Szczytnie zapytana na jakiej podstawie realizowano postanowienia Umowy z dnia 25 listopada 2019 r. pomiędzy 25 listopada 2023 r. a 7 lutego 2024 r. oraz pomiędzy 1 kwietnia 2024 r. a 15 kwietnia 2024 r. stwierdziła, że realizacja projektu w tym okresie odbywała się na ryzyko własne wykonawców projektu. Od dnia 1 czerwca 2023 r. AP w Szczytnie oraz ASW wykonywały prace projektowe konieczne do dalszej realizacji projektu bezkosztowo, natomiast konsorcjant projektu ETC-PZL sp. z o.o. realizował prace na własną odpowiedzialność celem wywiązania się z umowy z NCBR.

(akta kontroli Tom III, str. 1597-1613)

- 2.4.** W dniu 11 września 2020 r. Komendant-Rektor WSPol wystąpiła do Komendanta Głównego Policji z prośbą o wskazanie docelowego miejsca umiejscowienia symulatora śmigłowca Black Hawk S70i, przedstawiając jednocześnie wymagania na pomieszczenia do jego zabudowy. Prośbę powyższą Komendant-Rektor WSPol ponowiła 8 czerwca 2021 r. W odpowiedzi, w dniu 22 czerwca 2021 r. poinformowano, iż pomieszczenie zostanie wybudowane na terenie lotniska Warszawa-Balice, a sprawą będzie się zajmowało Biuro Logistyki Policji KGP. W dniu 18 października 2021 r. Komendant-Rektor WSPol poinformowała Wydział Inwestycji i Remontów KGP, że szczegółowe wytyczne dot. pomieszczeń w których

będzie usytuowany symulator śmigłowca Black Hawk s-70i zostaną przesłane po otrzymaniu ich od firmy ETC-PZL, tj. do końca listopada 2021 r. Ostatecznie wytyczne te zostały przekazane do KGP w dniu 14 grudnia 2021 r.

(akta kontroli, Tom I str. 569-658)

Z notatki sporządzonej w dniu 20 kwietnia 2022 r. przez Kierownika Sekcji Realizacji Inwestycji i Remontów Biura Logistyki KGP wynika, iż w 2022 r. w KGP ujęto w planie inwestycji zadanie inwestycyjne pn. „Budowa budynku do zabudowy symulatora śmigłowca na terenie Lotniska Warszawa-Babice z terminem jego realizacji w latach 2022-2023. W harmonogramie prac budowy przyjęto zakończenie inwestycji i uzyskanie pozwolenia na użytkowanie do 31 lipca 2023 r. W dniu 27 stycznia 2023 r. KGP przesłała do Komendanta-Rektora WSPol pismo, w którym poinformowała, że budowa pomieszczenia do zabudowy symulatora śmigłowca będzie realizowana w formule zaprojektuj i zbuduj etapowo. I etap obejmował prace projektowe, mające zakończyć 100 dni kalendarzowych od dnia podpisania umowy z wykonawcą (tj. od 26 stycznia 2023 r.) natomiast II etap – wielobranżowe roboty budowlane – 280 dni kalendarzowych od dnia podpisania umowy. Na mocy aneksu do ww. umowy z dnia 26 stycznia 2023 r. przedłużono realizację pierwszego etapu do 14 sierpnia 2023 r., zaś wielobranżowych robót budowlanych z odbiorem do 10 lutego 2024 r.

(akta kontroli, Tom I str. 659-664)

Wyjaśniając przyczyny zwrócenia się do Gestora o wyznaczenie miejsca umiejscowienia symulatora dopiero we wrześniu 2020 r., a więc ponad 8,5 miesiąca od rozpoczęcia realizacji Projektu, Komendant-Rektor WSPol stwierdziła, iż opracowanie wymagań technicznych dla budynku było możliwe dopiero po zakończeniu prac naukowych w ramach I etapu realizacji projektu (co nastąpiło w czerwcu 2020 r.).

(akta kontroli, Tom I str. 665-669)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi zastrzeżeń do podjętych przez Wykonawcę działań w zakresie realizacji pierwszych czterech etapów Projektu dotyczącego budowy symulatora śmigłowca dla Lotnictwa Policyjnego.

Kontrola wykazała, że powstałe opóźnienia w realizacji Projektu oraz zagrożenia dla jego realizacji wynikały z obiektywnych i nie dających się przewidzieć okoliczności, do których należy w szczególności zaliczyć konieczność dokonywania zmian jakościowych w koncepcji budowy symulatora, pandemię COVID-19, wybuch wojny na Ukrainie oraz związany z nimi wzrost cen produktów i usług.

NIK odnotowuje fakt, że Wykonawca już w styczniu 2023 r., a więc 11 miesięcy przed upływem pierwotnego terminu zakończenia Projektu, podjął, a następnie regularnie powtarzał działania mające na celu uzyskanie od NCBR dodatkowych środków pieniężnych pozwalających zrealizować Projekt w jak najszybszym terminie. Działania te, pomimo braku rzetelnej współpracy oraz zwłoki w udzielaniu odpowiedzi ze strony NCBR doprowadziły do zwiększenia finansowania Projektu o 11 312 879,45 zł brutto. Powyższe, w ocenie NIK, ograniczało istotne ryzyka związane z budową symulatora oraz stwarza możliwość skutecznego zakończenia tego przedsięwzięcia.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 11 października 2024 r.

Kontroler
Sławomir Sierański
Doradca prawny w Departamencie
Porządku i Bezpieczeństwa
Wewnętrznego

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Porządku
i Bezpieczeństwa Wewnętrznego
p.o. Dyrektor
Tomasz Sordyl

.....
Podpis

.....
podpis